



Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center



SPOMLADANSKI ROK

ZGODOVINA

Izpitna pola 1

Sreda, 8. junij 2005 / 90 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

V tej izpitni poli je 25 nalog iz obče zgodovine. Odgovore vpisujte v za to predvideni prostor z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite razločno in čitljivo. **Nejasni in nečitljivi odgovori ter odgovori, pisani z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami.**

Dobro preglejte ilustrativno gradivo, saj Vam bo pomagalo pri reševanju nalog. Skušajte odgovoriti na vsa vprašanja. Če Vam kakšna naloga povzroča težave, jo preskočite in prihranite za konec.

Ob nalogah je v oklepaju navedeno število točk. Za napačne odgovore ne dobite negativnih točk, točkovani pa so tudi delni odgovori. Pazite na zahteve pri posameznih vprašanjih, saj upoštevamo samo toliko elementov, kot jih je navedeno.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 2 prazni.

[illegible]

RIMSKO CESARSTVO IN ZAČETKI KRŠČANSTVA

1. V 1. stoletju pr. Kr. je rimska republika zašla v hudo krizo. Nosilci takratne oblasti niso bili sposobni odpraviti nakopičenih težav, zato je oblast prešla v nove roke. Pojasnite pojem triumvirat in navedite, kdo so sestavljali II. triumvirat.

(2 točki)

2. Imenujte politični organ, ki je imel v obdobju republike odločilno vlogo v državi, in pojasnite, kakšna je bila njegova vloga v zgodnjem obdobju cesarstva.

(2 točki)

3. Cesar Avgust je z izvedbo upravne, družbene, politične, vojaške in gospodarske reforme uredil razmere v državi.

Med navedenimi reformami obkrožite tiste tri, ki so bile uvedene v času cesarja Avgusta.

(3 točke)

- A Senat se skrči na 600 mož.
- B Uvede se zakon o najvišjih dopustnih cenah življenjskih potrebščin.
- C Kristjanom se podeli verska svoboda.
- D Poleg redne vojske se uvaja še pomožna.
- E Cesarska oblast se razdeli med štiri ljudi – tetrarhija.
- F Province se razdelijo v senatorske in cesarske ali vojaške.

4. Med Avgustovo vladavino so se odnosi v državi umirili in uredili. Tudi zunanja politika ni bila izrazito usmerjena v novo osvajanje in vojne.

Kakšen izraz se je uveljavil za obdobje Avgustove vladavine?

(1 točka)

5. Cesar Avgust je med svojim vladanjem poskrbel tudi za kakovostne prometne povezave po morju in tudi po kopnem.

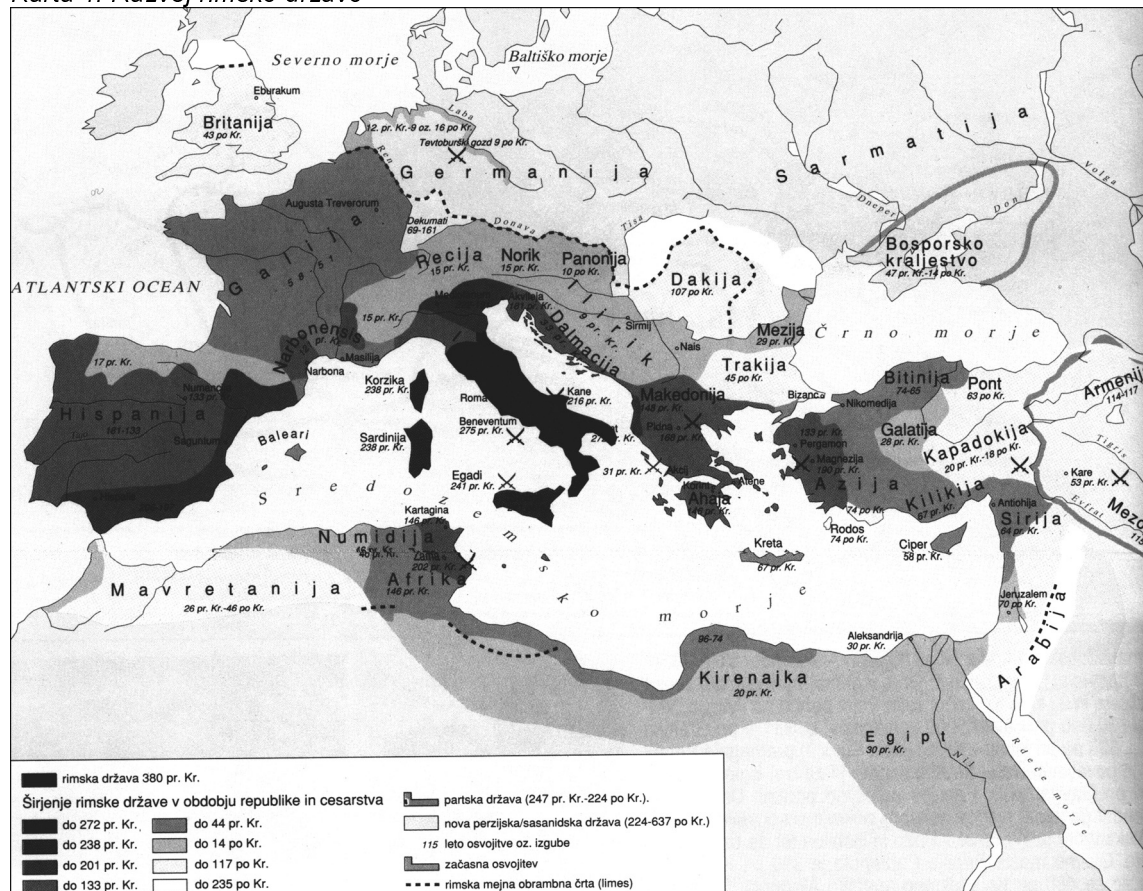
Kdo je gradil ceste v rimski državi in s kakšnim namenom?

(2 točki)

6. Pomagajte si z zemljevidom in odgovorite na naslednja vprašanja.
Po katerih dveh rekah je v času Avgusta tekla mejna črta na severu imperija?
V katerem stoletju je rimski imperij dosegel svoj največji obseg?
Kateri cesar je takrat vladal v rimskem imperiju?

(3 točke)

Karta 1: Razvoj rimske države

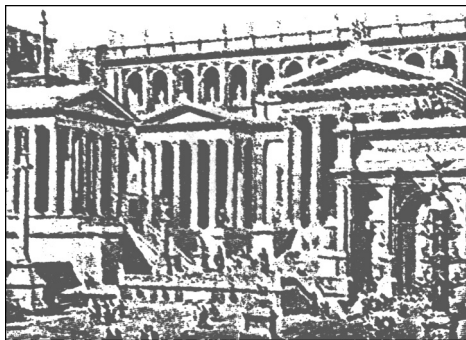


(Vir: Šolski zgodovinski atlas, str. 8. DZS. Ljubljana, 1994)

7. Rim je v času cesarja Avgusta postal kulturno središče Zahoda. Postavljene so bile številne zgradbe, prave gradbene mojstrovine. Sam cesar je v enem svojih govorov med drugim dejal: *»Našel sem mesto iz opek in ga zapuščam kot mesto iz marmorja ...«* Naštejte štiri gradbene dosežke, ki so bili v Rimu zgrajeni ali tja pripeljani.

(2 točki)

Slika 1: Večno mesto



(Vir: Šolski zgodovinski atlas, str. 8. DZS. Ljubljana, 1994)

8. V obdobju principata je bilo kmetijstvo še vedno poglavitna gospodarska panoga, velik napredek pa sta doživeli tudi trgovina in obrt.
Za katero gospodarsko panogo so značilni kolegiji?

(1 točka)

9. V Rimu so poskrbeli za zabavo vseh slojev prebivalstva. Spodnji sliki prikazujeta dva objekta za množično zabavo preprostega prebivalstva.
Opišite dve prireditvi, ki sta potekali v teh dveh objektih.

(2 točki)

Slika 2



(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1, str. 170. DZS. Ljubljana)

Slika 3



(Vir: Brodnik, V., in drugi, 2003: Zgodovina 1, str. 171. DZS. Ljubljana)

10. V 2. tisočletju pr. Kr. so se v Palestino naselili Hebrejci.
Kako se je imenovala dežela, ki jo je po navedbah iz Biblije izraelski Bog obljubil Hebrejcem?
Navedite ime očeta izvoljenega ljudstva, ki jih je tja povedel.

(1 točka)

11. »Spoštuj očeta in mater, da se podaljšajo tvoji dnevi na zemlji, ki ti jo daje Gospod, tvoj Bog. Ne ubijaj!
Ne prešuštuj!
Ne kradi!
Ne pričaj po krivem proti svojemu bližnjemu!«
(Vir: Sveto pismo, str. 126. Ljubljana, 1997)

Kratko opišite Mojzesovo vlogo in pomen v hebrejski zgodovini.

Slika 4: Mojzes se vrača s tablama postave.



(Vir: Dore, G., 1986: Biblija, str. 94. Mladinska knjiga. Ljubljana)

(2 točki)

12. »... so na glasu zaradi posebnega asketskega življenja. Judje po rodu, med seboj povezani še z večjo ljubeznijo kot drugi. Čutnih užitkov se ogibljejo kot greha, za vrlino pa imajo zdržnost in obvladovanje strasti. Poroko prezirajo, zato pa sprejemajo tuje otroke, dokler so še v nežni starosti in dojemljivi za vplive. Imajo jih za svoje in jim privzgajajo svoje nravi ... Bogastvo zaničujejo in občudovanja vredno je pri njih skupno lastništvo dobrin.«
(Vir: Biblijski atlas, str. 161. Cankarjeva založba. Ljubljana, 1990)

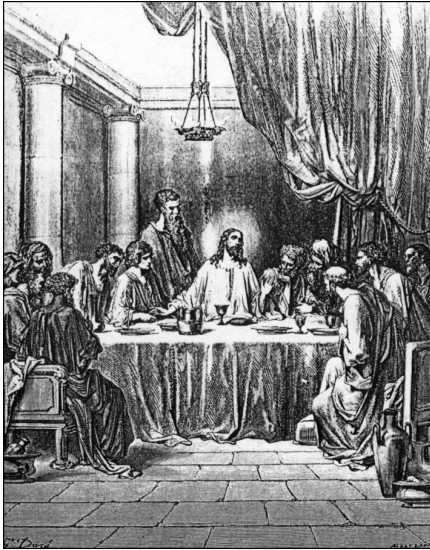
Navedite, o kateri judovski skupini govori vir.
Glede na vir pojasnite dve značilnosti te skupnosti.

(3 točke)

13. Začetnik krščanstva je bil Jezus, ki naj bi se bil rodil med 7. in 4. letom pr. Kr. Kako imenujemo njegove učence? Naštejte tri. Razložite izraz Kristus. Kateri kraj navaja Biblija kot prizorišče Jezusove smrti?

(3 točke)

Slika 5: Zadnja večerja



(Vir: Dore, G., 1986: Biblija, str. 408. Mladinska knjiga. Ljubljana)

14. Naštejte in kratko opišite tri razloge za uspešno širjenje krščanstva.

(3 točke)

15. Zaradi novega mišljenja so kristjani prišli v spor z državo in posamezni cesarji so začeli kristjane preganjati. Naštejte in na kratko opišite tri razloge za preganjanje prvih kristjanov. *(3 točke)*

16. Naštejte tri cesarje, ki preganjajo kristjane. *(2 točki)*

17. Kristjani so se v družbi vedno bolj uveljavljali, čeprav se je državna uprava temu upirala in odklanjala vero. Pri tem so kristjanom večkrat pomagale tudi zgodovinske okoliščine. V krajšem razmišljanju opišite položaj Cerkve v 4. stoletju. V opis vključite, kdo in kdaj izda milanski edikt, in opišite dve spremembi za delovanje Cerkve in kristjanov v javnosti, ki sta posledici tega edikta; kaj je prinesel Teodozijev edikt; navedite zadnji vojaški poskus poganske stranke, da bi ustavila širjenje krščanstva.

(5 točk)

18. Do 3. stoletja se je v Cerkvu izoblikovala cerkvena hierarhija. Z navedbo števil od 1 do 4 razvrstite našteje enote v cerkveni hierarhiji od najnižje do najvišje tako, da pred najnižjo enoto vpišete številko 1, pred najvišjo pa 4.

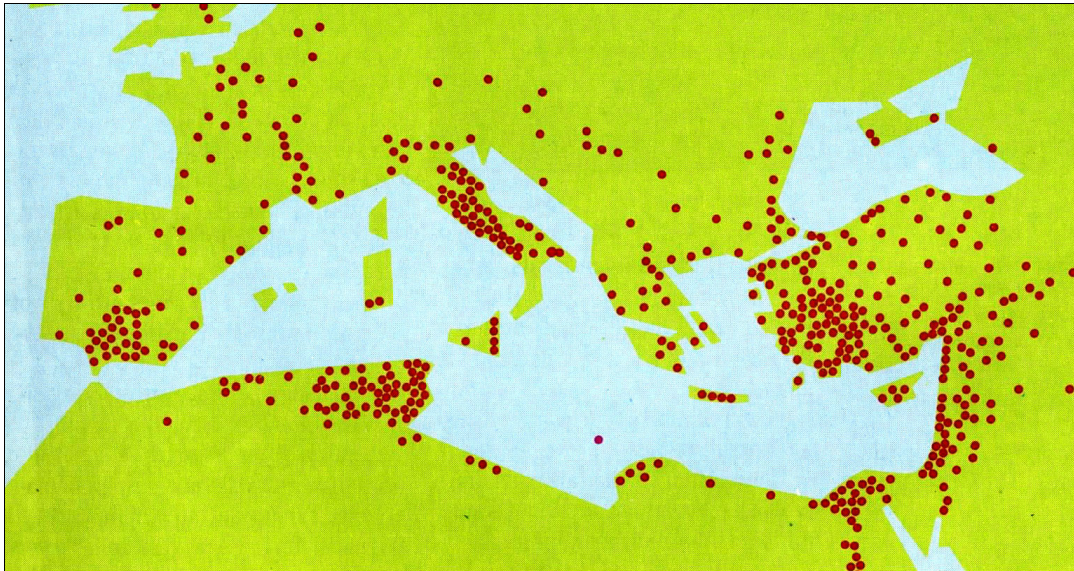
(2 točki)

- _____ škofija
- _____ cerkvena občina
- _____ patriarhat
- _____ metropolitija

19. Ob koncu 3. stoletja je bila Cerkev razširjena po velikem delu rimskega imperija. Oglejte si spodnji zemljevid z vrisanimi cerkvenimi skupnostmi v obliki pik in odgovorite na vprašanja.
- Naštejte tri območja v rimskem imperiju, na katerih je bilo krščanstvo v tretjem stoletju najbolj razširjeno.
- Katero verstvo, ki izvira z Vzhoda, je v 3. stoletju ob krščanstvu še močno razširjeno po rimskem imperiju?

(3 točke)

Karta 2



(Vir: Zgodovina krščanstva, str. 65. DZS. Ljubljana, 1992)

20. Propadanje rimskega imperija je poskušal ustaviti cesar Dioklecijan, ki je prišel na oblast s pomočjo vojske leta 284. Izvedel je številne reforme in z njimi za dobrih sto petdeset let podaljšal obstoj imperija.

Navedite dve spremembi, ki ju je v upravljanje države uvedel cesar Dioklecijan.

Poimenujte in opišite nov način vladanja, ki naj bi prispeval k boljšemu upravljanju države.

Kako je poskušal Dioklecijan omejiti inflacijo v državi?

(4 točke)

»Zato je določeno, da naj se po cenah, nakazanih v kratki tarifi, ki je priložena, ravna po vsem svetu, ki mu vladamo mi, tako da bo vsakdo razumel, da jih ni mogoče preseči ...«

(Vir: Bovo, E., Buonopane, A., 1997: *Veliki imperiji*, str. 138. Mladinska knjiga. Ljubljana)

Slika 6



(Vir: Zgodovina 1. Velika ilustrirana zgodovina, str. 113. Mladinska knjiga. Ljubljana, 1983)

21. Vladar Karakala je leta 212 izdal »Constitutio Antoniniana«. Katero novost je prinesel ta zakon?

(1 točka)

22. Postavite dogodke v pravilno časovno zaporedje s številkami od 1 do 6, tako da za najstarejši dogodek uporabite številko 1.

(3 točke)

- _____ Dioklecijanova reforma davčnega sistema
- _____ Teodozijevega razdelitev imperija na dva dela
- _____ Selitev Abrahamovega ljudstva v obljubljeni deželi
- _____ Propad zahodnorimskega imperija
- _____ Odkritje mrtvomorskih (kumranskih) rokopisov
- _____ Krščanstvo izenačeno z drugimi verami v cesarstvu

23. Cesarju Teodoziju se je za kratek čas posrečilo, da je znova združil državo pod oblastjo enega cesarja. Toda že ob koncu svojega vladanja je cesarstvo tudi on razdelil, in to med svoja sinova. Na katera dela je bila razdeljena država? Navedite tri kraje oziroma območja na črti, ki je ločila oba dela cesarstva.

(2 točki)

24. Vdori barbarov, razdrobljena in šibka vlada, gospodarska kriza in pomanjkanje delovne sile, zlasti na podeželju so povzročali nove in nove probleme v rimskem imperiju. Povežite oba stolpca, tako da vpišete ustrezno črko iz levega stolpca na črto pred desnega.

(3 točke)

- | | | |
|-------------------------|-------|-------------------------------|
| A Konstantin | _____ | zmaga germanske konjenice |
| B Odoaker | _____ | preseljevanje ljudstev |
| C Bitka pri Adrianopolu | _____ | pomanjkanje sužnjev |
| D Federati | _____ | kralj Italije |
| E Koloni | _____ | centralizacija državne uprave |
| F Huni | _____ | obramba meja |

25. Kmetijstvo kot temeljna gospodarska dejavnost v času principata je doživelo spremembo z uvedbo kolonata.
Pojasnite, kako je bilo organizirano gospodarstvo v kolonatu, in navedite vsaj dve skupini, ki sta poleg obubožanih svobodnih kmetov prestopali v sloj kolonov.

(2 točki)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN